

17.04.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**17 Nisan 2024
Çarşamba**

17.04.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

17 Nisan 2024 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANVEKİLLİĞİNE SEÇME KARARI

— Anayasa Mahkemesi Başkanvekilliğine, Basri BAĞCI'nın Seçilmesi Hakkında Karar

YÖNETMELİK

— İzmir Ekonomi Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 Tarihli ve E: 2018/96, K: 2023/222 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 18/1/2024 Tarihli ve E: 2021/89, K: 2024/8 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 11/1/2024 Tarihli ve 2018/10782 Başvuru Numaralı Kararı

Fuarlardan eli boş dönen deri sektörü bu yıldan ümidi kesti

Deri ürünleri ihracatında sıkıntı sürüyor. Sektörün ilk çeyrek performansını değerlendiren İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (İDMİB) Başkanı Güven Karaca, ihracatın bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 28 düşüş kaydettiğini söyledi

Merve YİĞİTCAN - İSTANBUL

Zayıf talep ilk çeyrekte deri ihracatının yüzde 30'a yakın daralmasına neden oldu. Mart sonu itibarıyla sene başında koydukları yüzde 10 büyüme hedefinin tutmasının artık mümkün olmadığını dile getiren İDMİB Başkanı Güven Karaca, "İhracatta geçen yılın da altında kalabiliriz" dedi.

İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (İDMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Güven Karaca, sektörün ilk çeyrek performansını değerlendirmek üzere basın mensuplarıyla bir araya geldi. Karaca, geçen yılı ihracatta yüzde 9 daralma ile kapayan sektörün, ocak-mart dönemini hedeflenenden daha zayıf geçirdiğini belirterek, ilk 3 ayda ihracatın bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 28 düştüğünü ifade etti. Düşüşün nedenlerini anlatan Karaca, "Geçen yılı yüzde 9 ile düşüşle tamamlamıştık, ancak bu geçen yılın koşullarında tatminkardı. Ocak-mart döneminde ise yüzde 28'lik bir kayıp var. TL maliyetler yükseldi, döviz kuru düşük ve pazar kaybımız var. Bu söylemler doğru ancak artık bayatladı. Bizim artık koşullara

17.04.24

göre konumlanmamız gerekiyor. 'Bütün koşullar iyi olsun, ben de ihracat yapayım' bakış açısında olmamız lazım" diye konuştu.

İhracatçı fuarlardan sıfır siparişle döndü

4 ana sektörden oluşan deride, en büyük pazar yüzde 42 ile Avrupa... İhracat pazarlarında devam eden resesyona dikkat çeken Karaca, yıl başından bu yana yoğun fuar çalışmaları gerçekleştirdiklerini, ancak istedikleri sonucu alamadıklarını dile getirdi. "Ocak ayında İtalya Garda Fuarı'na gittik, ama elimiz boş döndük. Bir ay sonra Milano'daki fuara gittik, yine mal satamadık, döndük. O zaman kuru 40 liradan öngördük, öyle fiyat verdik ama yine kurtarmadı. Sonra döndük, AYMOD Fuarımızı yaptık, 400 civarı katılımcı oldu, ama yine satış olmadı. 5 yıl sonra Hong Kong'a gittik, ama sonuç alamadık. Avrupa'da ve Asya'da ekonomiler durgun, sipariş yok. Böyle olunca mart sonu itibarıyla yüzde 28 düşüş var diyoruz ama bu tabloda yine bu kadarlık düşüş de fena değilmiş diyoruz" ifadelerini kullandı. Sektörün 2024 başında kendine yüzde 10 büyüme hedefi koyduğunu hatırlatan Karaca, ilk çeyrek sonu itibarıyla hedefin gerçekleşmesinin zor olduğunu, ihracatta yılı geçen seneki 1,8 milyar doların da altında tamamlamasının muhtemel görüldüğünü vurguladı.

"B2B'ler olmasa kayıp daha fazla olurdu"

Tablonun tersine dönmesinin ana ihracat pazarlarındaki ekonomik gidişatla yakından ilgili olduğunu kaydeden İDMİB Başkanı Karaca, sanayicilerin bir süredir ekonomi konuşmaktan iş yapamaz olduğunu, ancak İDMİB olarak koşullara göre pozisyon alma çalışmaları gerçekleştirdiklerini belirtti. Bu bağlamda Amerika, İngiltere ve Güney Kore'de toplam beş B2B organizasyonu yaptıklarını kaydeden Karaca, bu görüşmelerin ilk çeyrekteki düşüşü yüzde 30 ile sınırlandırdığını ifade etti.

Geçen yıl Türkiye ihracatının yüzde 0,5 arttığını, ancak 26 sektörün 13'ünde kayıp yaşandığını hatırlatan Karaca, "Kümülatife bakıp ihracat iyi gidiyor demek yanlış. Kaldı ki, mart itibarıyla ihracatın lokomotif sektörleri düşüşe geçti. İhracatçı döviz kuruna bel bağlamasın, dediler. Onu unuttuk ama bugün kamu ve özel sektörün bir takım oyununa ihtiyacı var. Enflasyonla mücadele edilirken başta kamu olmak üzere herkese görevler düşüyor. Bu 13 sektörü nasıl desteklemeliyiz, bunları konuşmalıyız. Zira, ihracatçının 'yetersiz' kalan reeskont dışında başka bir desteği yok. Devlet bizi hep desteklesin, mantığında değiliz. Ama bugün madem bir enflasyonla mücadele var; 2 yıl önce 560 milyon dolar fazla veren bir sektör, bugün bir bu kadar açık veriyor. 2 yılda 1 milyar doları buldu sektörün açığı. Bugün sektör olarak pazarlarımızı kaybettik, iç piyasayı kaybettik, istihdamımızı kaybettik. Dolayısıyla acil olarak bir takım oyununa ihtiyacımız var" şeklinde konuştu.

"Ölçülebilir teşvik sistemi gerekli"

"Kur 60 lira olsun istemiyoruz" diyen Karaca, ölçülebilir bir teşvik sistemine gerek olduğunu savundu. Bir işletmede en kolay ölçümlenecek üç kriterin istihdam, ciro ve ihracat olduğuna dikkat çeken Karaca, "Eğer şirket istihdamını artırıyorsa istihdam desteği verilsin. Cirosunu artırıyorsa ona göre bir teşvik alsın. Ya da ihracatını

17.04.24

artırıyorsa bu yönde bir teşvik uygulansın. Yani özel dikim elbise gibi şirketlere ölçülebilir kriterlerde teşvikler verilsin” diye konuştu.

“Türkiye artık ucuz mal satamaz”

Sektörde katma değer Türkiye ortalamasının üzerinde olduğunu vurgulayan Karaca, “İhracat kg değerimiz 11,35 dolar... Bizim katma değer sorumuz yok. Katma değer Türkiye’de dördüncüyüz. Zaten Türkiye artık ucuz mal satamaz. İşçilikten dolayı satamaz. Ama tabii bizim için de 11 dolar yetmez. Bunu daha da yukarılara çıkarmalıyız. Bu nedenle e-ticarette markalaşmak için çalışmalıyız” ifadelerini kullandı. Kamunun Varlık Fonu ile devreye girmesi önerisinde bulunan Karaca, “Varlık Fonu neden yurtdışında marka almıyor? Dünya markaları alsın, burada markalı üretim yapalım” dedi.

Rezervlerde 6 iş gününde artış 10.5 milyar dolar

Seçimlerin ardından yükseliş yaşanacağı beklentisinin boşa çıkmasıyla kurda oluşan gevşeme ve ihracatçının döviz satması, Merkez Bankası rezervlerinde artışa yol açtı.

Şebnem TURHAN

Seçim sonrası swap hariç net rezervler 6 iş gününde 10,5 milyar dolar arttı. Ekonomistler kurlarda yurtdışı yerleşiklerin beklediği yükselişin yaşanmamasının yanı sıra ihracatçıların TCMB'ye döviz satışını seçim sonrasına ertelemesinin ve yabancı girişinin de artışta etkili olduğunu belirtiyor.

Merkez Bankası yılın ilk çeyreğinde kaybettiği rezervlerini geri toplama çabasını sürdürüyor. QNB Finansbank ekonomistlerinin yaptığı hesaba göre seçim sonrası 9 Nisan'a kadar swap hariç net rezervlerde 1.5 haftada 10.5 milyar dolar artış göstererek -55.1 milyar dolar oldu. Toplam rezervler ise 128 milyar dolara yükseldi. Döviz mevduatı ise parite etkisinden arındırılmış olarak 5.3 milyar dolar geriledi.

QNB Finansbank ekonomistleri yayımladıkları raporda TCMB'nin analitik bilançosuna göre dış varlıkların, mart sonundan 9 Nisan'a kadarki 1.5 haftalık dönemde 4.9 milyar dolar arttığını ve brüt döviz rezervinin de benzer değişimle 128 milyar dolar olduğunu tahmin etti. Bu dönemde bankaların TCMB'de zorunlu karşılık ve teminat depo çerçevesinde tuttıkları döviz miktarının değişmediğini kaydeden ekonomistler raporlarında "Bunu hariç tutan net rezervin de benzer şekilde 4.9 milyar dolar artışla

17.04.24

20.3 milyar dolar olduğunu hesaplıyoruz. Swap hariç net rezerv de bu dönemde 10.5 milyar dolar artışla -55.1 milyar dolar olmuştur” diye yazdı.

Net rezerv içinde değerlendirilen yurtiçi bankalarla yapılan swap hacminin mart sonunda 9 Nisan’a kadarki dönemde 5.6 milyar dolar azalmasının net rezervi olumsuz etkilediği belirtilen QNB Finansbank raporunda altın fiyatlarının yükselmesinin de net rezervde 3.3 milyar dolarlık artışa yol açtığı yer aldı. Rapora göre aynı hafta kamunun döviz mevduatı ise incelenen dönemde 0.1 milyar dolar düştü. Sonuç itibarıyla, bu sayılan işlemler net rezervin 2.4 milyar dolar gerilemesine yol açtı. Bu da, bunun dışında kalan işlemlerle (ihracat döviz alımları, reeskont kredi ödemeleri, kamu kurumlarına ve piyasaya döviz satışları, yurtdışı bankalarla depo/swap işlemleri vs.) nette 7.3 milyar dolar döviz girişi olduğu anlamına geldi. Merkez Bankası verilerine göre de 5 Nisan itibarıyla net uluslararası rezervler, 29 Mart haftasına göre göre 4 milyar 191 milyon dolar artış ile 19 milyar 646 milyon dolara yükseldi.

Ertelenen döviz satışları etkili oldu

Bir başka banka ekonomisti ise yayımladığı raporda Merkez Bankası'nın geçen ayki 5 puanlık sürpriz faiz artışının, TL'de reel değer kazancını enflasyonla mücadele konusunda önemli bir destek olarak gördüğünü teyit ettiğini kaydetti. Bu nedenle turizm nedeniyle döviz gelirlerinin mevsimsel olarak yükseldiği yaz sonuna kadar 32-45 günlük TL mevduat getirisinin döviz kurunda artışların üzerinde gerçekleşmesinin muhtemel olduğunu vurgulayan ekonomist raporunda "Bununla birlikte, ihracatçıların maliyet artışları ve ithal ürünlerin TL olarak yurtiçinde üretilenlere göre ucuz kalması dış ticaret dengesi açısından risk oluşturuyor. Bu durum kısa vadenin ötesinde (yaz ayları sonrasında) döviz talebinin artabileceğine işaret ediyor. Not olarak, TCMB'nin swaplar ve Hazine işlemleri düşülmüş net rezervlerini yerel seçimlerden sonraki 6 iş gününde toplamda 10 milyar dolar artırarak -64.3 milyar dolara getirdiğini belirtelim"

17.04.24

diye yazdı. Ekonomist rezerv hesabında Hazine işlemlerini de hariç tutuyor. Bu artışta ise ekonomiste göre Seçimden sonra TL'de değer kaybı bekleyen ihracatçıların TCMB'ye erteledikleri döviz satışlarını yapmaları, bireyler ve yurtdışı yatırımcıların döviz satışları bu artışta etkili olabileceğini vurguladı.

Döviz mevduatı bayram öncesinde geriledi

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) günlük verilerine göre yine QNB Finansbank ekonomistlerinin yaptığı hesaplama göre ilgili haftada döviz mevduatı bireylerde 0.5 milyar dolar, şirketlerde 3.0 milyar dolar azaldı. Altın ve paritedeki değişimlerin döviz mevduatın dolar karşılığında 1.9 milyar dolarlık yükselişe neden oldu. Bu durumda, fiyat etkisinden arındırılmış toplam döviz mevduatının 5.3 milyar dolar gerilediğini tahmin eden ekonomistler krediler tarafında TL kredilerin haftalık bazda yüzde 0,2, döviz cinsi kredilerin dolar bazında yüzde 1,3 yükseldiğini belirtti.

Dünya Bankası'ndan Türkiye açıklaması

Dünya Bankası, Türkiye için hazırlanan Ülke İşbirliği Çerçevesi (CPF) kapsamında yeni sunulan 18 milyar dolarlık paketin yaklaşık 12 milyar dolarının özel sektöre, finansmanın geri kalanının ise geçen yıl meydana gelen depremlerin yaralarının sarılması, enerji güvenliğinin artırılması ve iklim değişikliğiyle ilgili sorunların ele alınmasına yönelik olacağını bildirdi.

Dünya Bankası Türkiye'nin X sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, Dünya Bankası Grubunun Türkiye için yeni hazırlanan CPF'nin ülkenin ekonomisine ve kalkınmasına katkıda bulunduğu belirtildi.

Ancak bazı açıklamalar ışığında özel sektöre desteğin çerçevenin ana hedeflerinden biri olduğunun açıklığa kavuşturulmak istendiği vurgulanan açıklamada, "Aslında, Türkiye için hazırlanan CPF kapsamında yeni sunulan 18 milyar dolarlık paketin yaklaşık 12 milyar doları, özel şirketlerin küresel pazarlarda rekabet etme ve yurt içinde istihdam oluşturma imkanlarını geliştirmeye yönelik olacak." değerlendirilmesinde bulunuldu.

Finansmanın geri kalanının geçen yıl meydana gelen depremlerin yaralarının sarılması, enerji güvenliğinin artırılması, sel, kuraklık ve orman yangınları gibi iklim değişikliğiyle ilgili sorunların ele alınmasına yönelik olacağı belirtildi.

17.04.24

Açıklamada, "Doküman neyi finanse edeceğimiz ve neyi finanse etmeyeceğimiz konusunda net." ifadesi kullanıldı.

Dünya Bankası Grubu, geçen hafta Türkiye için hazırlanan CPF'nin detaylarını paylaşmıştı.

Bankadan yapılan açıklamada, 2024-2028 mali yıllarını kapsayan işbirliği çerçevesinin üretkenlik artışı, istihdam ve daha iyi kamu hizmet sunumu ile doğal afetlere karşı dirençlilik başlıklı üç kilit kalkınma stratejisine odaklanacağı bildirilmişti.

Mehmet Şimşek: KDV oranlarında artış yapmadık

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek sosyal medya hesabından kısa bir açıklama yaparak "KDV oranlarında artış yapmadık" ifadesini kullandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, X Sosyal Medya platformu üzerinden yaptığı açıklamada, "KDV oranlarında artış yapmadık! Suistimalleri engellemeye yönelik tedbir alıyoruz." açıklaması yaptı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, lokanta ve kafelerde KDV oranlarında artışa gidildiğine ilişkin iddialar üzerine açıklama yapmış, bazı işletmelerin bu oranları istismar ettiğini belirtmişti. Yeni tebliğ ile söz konusu istismarın önüne geçilmek için adım atıldığı belirtilmişti.

TCMB Başkanı Fatih Karahan: Bundan sonraki stratejimiz rezerv biriktirmek

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Fatih Karahan "Bundan sonraki stratejimiz, en büyük önceliğimiz enflasyonla mücadele ve piyasa koşullarına bağlı olarak mümkün olduğu kadar rezerv biriktirmek" dedi.

ABD'de bulunan Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan "Bundan sonraki stratejimiz, en büyük önceliğimiz enflasyonla mücadele ve piyasa koşullarına bağlı olarak mümkün olduğu kadar rezerv biriktirmek" ifadesini kullandı.

IMF ve Dünya Bankası Bahar Toplantıları için gittiği Washington'da bulunan Karahan, Peterson Institute for International Economics panelinde konuştu. Karahan, Türkiye'nin yıl sonu enflasyon hedefleri ve Merkez Bankası'nın rezervleriyle ilgili önemli mesajlar verdi.

Merkez Bankası 2023 yılında 818 milyar TL zarar açıkladı
Konuşmasında Türkiye ekonomisinde cari açığın ülkeyi kırılgan hale getirdiğini belirten Karahan, enflasyon beklentilerinin yüksek olmasının da yatırım ortamını olumsuz etkilediğini belirtti.

17.04.24

Karahan, TCMB olarak olarak Őu anda enflasyonu dűŐűrmeye çalıŐtıklarını ve geçen yıl Haziran ayından itibaren politika faizini hızlı bir Őekilde yükselttiklerini söyledi.

Karahan'dan 2024 sonu enflasyon tahmini

Enflasyon yüzde 73 ile yüzde 75 arasında tepe yapacağını, hedefin bu yıl sonu için yüzde 36, gelecek yılı için yüzde 14 ve sonraki yıl içinde yüzde 9 olmak üzere tek hane olduğunu dile getiren Karahan, yüzde 5'lik resmi hedefe ulaşmak istediklerinin altını çizdi.

"Talebi yakından takip ediyoruz. Faiz artışları talepte bir miktar normalleşme sağladı" diyen Karahan, "Enflasyon beklentilerini kontrol altına almak zor ama ne gerekiyorsa yapılacak" ifadelerini kullandı.

Güvenin yeniden tesis edilmesi için önemli adımlar attıklarını belirten Karahan, bundan sonra da ne gerekiyorsa yapılacaklarının altını çizdi.

Bankacılık sektörü kredi hacmi 7,6 milyar lira arttı

Bankacılık sektörünün kredi hacmi, 5 Nisan haftasında 7 milyar 666 milyon lira artarak 12 trilyon 884 milyar 459 milyon liraya yükseldi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan haftalık bültene göre, sektörün kredi hacmi 5 Nisan itibarıyla 7 milyar 666 milyon lira artış gösterdi.

Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 12 trilyon 876 milyar 793 milyondan 12 trilyon 884 milyar 459 milyona yükseldi.

Bankacılık sektöründe toplam mevduat ise bankalar arası dahil 5 Nisan haftasında 52 milyar 58 milyon lira azalarak 15 trilyon 409 milyar 260 milyona geriledi.

Tüketici kredileri 9,7 milyar lira azaldı

Verilere göre, tüketici kredilerinin tutarı, 5 Nisan itibarıyla 9 milyar 738 milyon lira azalışla 1 trilyon 613 milyar 764 milyona indi. Söz konusu kredilerin 445 milyar 626 milyonu konut, 91 milyar 994 milyon lirası taşıt ve 1 trilyon 76 milyar 144 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu.

Bu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 6 milyar 379 milyon lira artarak 1 trilyon 599 milyar 167 milyon liraya çıktı.

17.04.24

Bankaların bireysel kredi kartı alacakları da yüzde 0,9 artışla 1 trilyon 389 milyar 660 milyon liraya yükseldi. Bireysel kredi kartı alacaklarının 604 milyar 44 milyon lirasını taksitli, 785 milyar 616 milyon lirasını taksitsiz borçlar oluşturdu.

Yasal öz kaynaklar arttı

Bankacılık sektöründe takipteki alacaklar, 5 Nisan itibarıyla önceki haftaya göre 1 milyar 314 milyon lira artışla 198 milyar 857 milyon liraya çıktı. Takipteki alacakların 162 milyar 632 milyon lirasına özel karşılık ayrıldı. Aynı dönemde bankacılık sisteminin yasal öz kaynakları, 15 milyar 809 milyon lira artarak 2 trilyon 755 milyar 887 milyon lira oldu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Parlamente sistem dönemi kapanmıştır

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yerel seçimler sonrası başlayan 'parlamente sisteme dönecek' tartışmalarına son noktayı koydu. Erdoğan, "14-28 Mayıs seçimleriyle parlamente sisteme dönüş tartışmaları milletimiz tarafından kapatılmıştır" dedi.

Cumhurbaşkanlığı Kabinesi, yerel seçimlerden sonra ilk toplantısını yaptı. Toplantıda yerel seçimlerin yanı sıra, Kuzey Irak'a yapılması beklenen olası hareket, İsrail ve İran arasında tırmanan gerilim ve savaş riski ve ekonomide atılacak adımlar ele alındı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından önemli satır başları şöyle:

"Ramazanı geride bıraktık, İdari izinle birlikte 9 güne çıkardığımız bayram izninde ciddi bir insan ve araç trafiği yaşandı. Köprü ve otoyollarımızın trafiği ne kadar rahatlattığını görmüş olduk. İstanbul Havalimanı'nda 2 milyon 213 bin yolcuya hizmet verildi.

Gece kulübü ve teleferik kazalarına tepki

Antalya'daki teleferik kazasında 1 kişi hayatını kaybetmiş, 17 kişi ise yaralanmıştır. 174 kişi ise 23 saat boyunca teleferikte mahsur kalmıştır.

17.04.24

Kurtarılan vatandaşlarımıza geçmiş olsun diyor, yaralananlara acil şifalar diliyorum. 5 kişi tutuklanmış, 8 şüpheli hakkında adli kontrol kararı verilmiştir. Muhalefetin sorumluları koruma çabası gözden kaçmadı. Kimse sorumluları aklama çabasına girmesin.

Güya hak, hukuk ve adalet adına Van'a koşanlar Beşiktaş'ta göz göre göre can veren işçiler için tek bir adım dahi atmadılar.

31 Mart mahalli idareler yerel seçim maratonunu suhuletle tamamladık. Yarınki grup toplantısında seçim sonuçlarını tüm yönleriyle kapsamlı bir şekilde değerlendireceğiz. 31 Mart seçimleri son 20 yıldaki 18. demokrasi bayramı olarak tarihimize geçmiştir. Seçimlerin ilk kazananı sandıktır.

14-28 Mayıs seçimleri ile parlamenter sisteme geri dönüş tartışmaları bir daha açılmamak üzere yine milletimiz tarafından kapatılmıştır.

Orta Vadeli Programı'nın sonuçlarını görmeye başladık. Kovid-19 salgını ile başlayan küresel ekonomik kriz, enflasyon boyutuyla halen devam ediyor. Gelişmiş ekonomiler dahil hemen herkes ciddi sıkıntılar yaşıyor.

Ekonomideki yol haritasına sıkı sıkı bağlı kalıyoruz. Orta Vadeli Programı'nın sonuçlarını görmeye başladık. Büyüme oranımızın yıl sonunda yüzde 4'e yaklaşacağına inanıyorum.

Enflasyonun ücretli kesimde yol açtığı sıkıntıları biliyoruz. Günü kurtarmak yerine enflasyonu düşürerek kalıcı refah artışı hedefliyoruz. Seçim ekonomisi uygulamayarak milletimize karşı sorumluluğumuzu yerine getirdik. Enflasyonun yılın ikinci yarısında düşmesini bekliyoruz.

Gabar'da 2024 yıl sonu hedefimiz günlük 100 bin varil üretimine ulaşmak. Yeni keşiflerle üretim rakamlarını çok daha yukarıya taşıyacağız.

'Jet yakıtı iftiralarını unutmayacağız'

Türkiye, bugün yola çıkan 3 bin 774 tonluk 9'uncu iyilik gemisiyle birlikte Gazze'ye en fazla insani yardım yapan ülke konumunu perçinlemiştir. 7 Ekim'den sonra İsrail'e ihracat kısıtlamasına öncülük eden ülke Türkiye'dir. Buna rağmen hükümetimiz haksız ithamlara maruz kalmıştır.

Jet yakıtı konusunda Türkiye'ye iftira atanları unutmayacağız. Türkiye katliamların çok öncesinde İsrail'e savaşta kullanılacak hiçbir malzemenin satışına izin vermemiştir.

Ateşe körükle gitmenin de Netanyahu yönetimini sürekli şımartmanın da hiç kimseye hayrı dokunmaz.

17.04.24

İsrail İnan gerginliği, Gazze'deki katliamı geri plana itmesin
Tam 193 gündür tüm dünyanın gözleri önünde soykırım uygulayan, tüm bunlarla
birlikte kamuoyu baskısını azaltmak için her türlü şımarıklığı sergileyen
Netanyahu'dan başkası değildir.

13 Nisan gecesi yüreklerimizi ağzımıza getiren gerilimin birinci müsebbibi Netanyahu
ve gözünü kan bürümüş yönetimidir. Türkiye olarak özellikle son iki gündür
Gazze'deki katliamların geri plana itilmemesi için temaslarımızı daha da artırdık.

Ateşe körükle gitmenin de Netanyahu yönetimini sürekli şımartmanın da hiç kimseye
hayrı dokunmaz. Gazze'de zulüm ve soykırım durmadıkça bölgemizin yeni gerilimlere
gebe olduğu açıktır.

Savunma şirketlerimize yönelik hayasız akınlar karşısında elbette biz teslim
olmayacak, asla geri adım atmayacağız.

Beşinci kol elemanları, yerli firmalara, ülkemizin yüz akı teknoloji projelerine
saldırarak iplerini ellerinde tutanlara diyet borçlarını ödemeye çalışıyor. Terör
örgütlerine nefes aldırmayan, güvenlik güçlerimizin eli, kolu, gözü olan, Türkiye'nin
itibarını artıran şirketlerimizin yanında olmayı sürdüreceğiz.

Savunma sanayinde tam bağımsız Türkiye hedefine ulaşıncaya kadar durmadan,
dinlenmeden mücadele edeceğiz."

Cevdet Yılmaz detayları açıkladı: Kamuda tasarruf dönemi başlıyor

Son dakika haberi: Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Beştepe'de gerçekleştirilen Kabine toplantısı sonrası basın mensuplarının sorularını yanıtladı. Kamuda 15 maddelik tasarruf paketi getirilmesi ilişkin bir gündem konuşulduğu sorusuna Yılmaz, "15 değil çok daha fazla bir madde sayısı. Bütün bunları bir yerde toparlayıp, belli bir süzgeçten geçirip uygulamaya geçeceğiz" yanıtını verdi.

Nagihan KALSIN

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, dün gerçekleştirilen Kabine toplantısı sonrası gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Kamuda 15 maddelik tasarruf paketi getirilmesi ilişkin bir gündem konuşulduğu sorusuna ise Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Kamuda tasarruf konusunda bir taraftan Hazine Maliye Bakanlığımız bir çalışma yapıyor. Bir taraftan da Strateji Bütçe Başkanlığımız ciddi bir çalışma yürütüyor. 15 değil çok daha fazla bir madde sayısı. Bütün bunları bir yerde toparlayıp, belli bir süzgeçten geçirip uygulamaya geçeceğiz" yanıtını verdi.

Yılmaz'ın sorulara verdiği yanıtlardan öne çıkanlar şöyle:

"Seçimden önce, başta döviz piyasası olmak üzere ekonomide veriye dayalı olmayan bir sürü haberle spekülasyon yaptılar, milleti yanılttılar. Seçim sonrası dediklerinin

17.04.24

tam aksi oldu. Bakın işte normal programımız devam ediyor daha kararlı, güçlü bir şekilde. Yol haritamız belli. Merkez Bankası epey bir rezerv biriktirdi bu süreçte.

Seçimsiz bir döneme girmiş olduk. Bu hakikaten büyük bir fırsat penceresi. Seçimsiz 4 küsur yılımız var. Bu ortam orta, uzun vadeli konulara yoğunlaşmamız açısından bir imkan sunuyor. Türkiye de bir eşikte; üst orta gelir grubunda bir ülkeyiz, yüksek gelirli ülkeler ligine geçiş eşiğindeyiz. Bu da yapısal bazı dönüşümlerle; sanayide verimliliği artırma, rekabet gücünü artırma, dijitalleşme, yeşil dönüşümle olabilecek bir şey. Bir taraftan da çok daha verimli işleyen bir kamu yönetimi sistemi, bürokrasinin daha da sadeleştirilmesi, etkinleştirilmesi gibi birçok boyutu var işin. Orta Vadeli Program'da aslında bu çerçeve var. Dolayısıyla bunu uygun bir zamanlamayla, çalışmalar olgunlaştıkça, peyderpey hayata geçireceğiz. Bundan sonraki EKK toplantılarının çoğunun gündemi yapısal dönüşümler başta olmak üzere, kamuda verimliliği artırma, tasarruf, daha etkili önceliklendirme konuları ile ilgili olacak.

Kamuda tasarruf

Kamuda tasarruf konusunda bir taraftan Hazine Maliye Bakanlığımız bir çalışma yapıyor. Bir taraftan da Strateji Bütçe Başkanlığımız ciddi bir çalışma yürütüyor. 15 değil çok daha fazla bir madde sayısı. Bütün bunları bir yerde toparlayıp, belli bir süzgeçten geçirip uygulamaya geçeceğiz. Kamuda tasarruf bizim için çok öncelikli bir konu. Ama tasarrufun özü de bir taraftan önceliklendirme, odaklanma, verimliliği artırma.

Yani tasarruf derken harcamaların azaltılmasının yanı sıra mevcut harcamaları daha verimli hale getirme, önceliklendirme, ekonominin rekabet gücüne, verimliliğine, sosyal refaha daha fazla katkı sunar hale getirme boyutları da var.

Epeyce bir mesafe alındı. Mehmet Bey'in yurt dışı programı var, bu dönüşünde ilgili diğer kurumlarımızla birlikte bir araya gelip sonuçlandıracağız."

Köy Enstitüleri'nin 84. yılı

Ali Ekber YILDIRIM

17 Nisan 2024 Çarşamba

Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli eğitim, kültür ve üretim projesi olarak kabul edilen Köy Enstitüleri'nin bugün 84. yılı. Bir döneme damgasını vuran Köy Enstitüleri, Türkiye'ye özgü, ulusal bir projeydi. Cumhuriyet projesiydi.

Köy Enstitüleri ile ilgili tartışmalar bugün de sürmektedir. Köy Enstitüleri bundan 84 yıl önce, hatta cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki şartlarla değerlendirmek gerekir. O günlerden bugünlere dersler çıkarmak gerekiyor.

Bu özel günde sorulması gereken en anlamlı soru şu; "Köy Enstitüleri kapatılmasa ve faaliyetlerini sürdürseydi, Türkiye, eğitimde, kültürde, tarımda ve kalkınmada bugünden daha iyi bir yerde olur muydu?"

Yıllardır bakan değiştikçe değişen milli eğitim politikası, bakan değiştikçe değişen tarım politikası nedeniyle bu iki alanda da çok ciddi bir çöküş yaşanıyor. Tarımda potansiyelini değerlendirmeyen Türkiye, birçok üründe dışa bağımlı hale geldi, getirildi. Bu nedenle çiftçiler, kırsalda yaşayanlar "ben son çiftçiyim, benden sonrası yok" diyor. Kırsalda çalışacak, üretecek insan bulunamıyor. Üretim yerine ithalata dayalı politikalar uygulanıyor.

Eğitimde fırsat eşitliği kalmadığı için, paralı eğitim yaygınlaştırıldığı için, eğitimde akıl ve bilimden uzaklaşıldığı için gençler geleceklerini yurt dışında arıyor.

Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim ve üretim Kurtuluş savaşı sonrası Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti birçok devrimi gerçekleştirdi. Türkiye'yi çağdaş uygarlık seviyesine çıkarmak için eğitim, kültür, sanat, insan hakları, kadın erkek eşitliği, ekonomi başta olmak üzere her alanda çok önemli başarılar elde edildi.

O dönemki yapı kırsal ağırlıklıydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk nüfus sayımı 1927'de yapıldı. Nüfus 13 milyon civarındaydı ve yüzde 80'i köylüydü. O dönemde 40 bin civarında köy vardı. Bu köylerin çok büyük bölümünde okul yoktu. Öğretmen yoktu.

17.04.24

Bu nedenle ele alınması gereken en öncelikli konulardan birisi eğitimdi. Diğeri ise üretimdi. Uzun yıllar süren savaşlardan kalan yurttaşlarını doyurması için üretim yapılması gerekiyordu.

Yol haritası İzmir İktisat Kongresi ile çizildi

Eğitim ve üretim için bir modele, bir yol haritasına ihtiyaç vardı. Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, milli mücadele ile kazanılan bağımsızlığın ekonomik bağımsızlıkla taçlandırılmasını gerektiğini biliyor ve söylüyordu. Bu nedenle Cumhuriyeti ilan etmeden İzmir İktisat Kongresi ile ülkenin ekonomideki yol haritasını belirledi.

Tarımsal üretimin önündeki engeller tek tek kaldırıldı. Aşar vergisinin kaldırılması, tütünde reji idaresinin kaldırılması, çiftçinin desteklenmesi ilk akla gelenler. Tarımın önemini göstermek için, kendi parası ile arazi alarak Gazi Orman Çiftliği'ni kuran Atatürk, tarımda deyim yerindeyse çığır açtı. Örnek oldu. Tarımsal altyapı, kurumsal yapılar hep bu yıllarda oluşturuldu.

“Milli ekonominin temeli ziraattır” ilkesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün “ülkenin gerçek sahibi hakiki üretici olan köylüdür” sözleri o dönemde tarıma köylüye verilen önemi ortaya koyuyordu.

Eğitimde atılan ilk adımlar köy odaklı

Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarından Mustafa Necati'nin Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı 1926-1929 döneminde ve sonrasında Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan döneminde açılan Köy Muallim Mektepleri, Eğitim Kurşları ve Köy Öğretmen Okulları bir anlamda Köy Enstitüleri'nin kurulmasına doğru atılan ilk adımlardı.

Köy öğretmen okullarının açılması, eğitim kurşları ve sonrasında 1937- 1938 döneminde İzmir Kızılçullu ve Eskişehir Çifteler'de açılan ilk köy eğitim okulları Köy Enstitüleri'nin temelini oluşturuyor.

Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un eseri

Köy Enstitüleri'nin fikir babası dönemin İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'tur. Dönemin Milli Eğitim Bakanı ise Hasan Âli Yücel'dir. Enstitülerin kurulması, başarıya ulaşmasında Yücel ve Tonguç'un çok büyük emeği var.

Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940'ta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 3803 sayılı yasa ile kuruldu. Yasa'nın temel amacı Türkiye'de nüfusun büyük bölümünü oluşturan köylerde ilk eğitimi, okuryazarlığı hızla yaymak, aynı zamanda köylerde ihtiyaç duyulan meslekleri köy çocuklarına öğretmek üretim yaygınlaştırmaktı. Enstitülerde okuyan köy çocukları 5 yıllık eğitimden sonra köylere dönerek öğretmenlik yapıyorlardı. Öğrendiklerini köy çocuklarına anlatıyor, uygulamalı olarak tarımsal üretim yapıyorlardı.

17.04.24

Ülkeye yayılan 21 Köy Enstitüsü kuruldu

Köy Enstitüleri ile ilgili yasanın çıktığı 1940 yılından 1948 yılına kadar Türkiye'nin her bölgesine yayılan 21 Köy Enstitüsü kuruldu. Bu enstitülerin yer seçimi, etki alanı çok planlı bir şekilde belirlenmişti. Trakya'dan Kars'a kadar ülkenin her yerine eğitimin yayılması hedeflenmişti.

Köylerde 5 yıllık ilkokulu bitiren öğrenciler parasız yatılı olarak Köy Enstitüleri'ne alınıyordu. Eğitim hakkı kızlara ve erkeklere tanınıyor ve ayırım yapılmıyordu. Dersler sadece teorik değil önemli bir bölümü uygulamalıydı. Temel derslerin yanı sıra kültür, sanat, tarım, ziraat dersleri ağırlıklı olarak uygulamalı yapılıyordu. Mezun olanlar tarımı da öğreniyor, en az bir müzik aletini çalmayı da.

Enstitülerden mezun olan köy çocukları 5 yıllık eğitim sonrasında köylere öğretmen olarak gönderiliyordu.

Bakan değişti, enstitülerin kapatılması yolu açıldı

İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel 1946 yılında görevlerinden alınınca Köy Enstitüleri adeta öksüz kaldı. Milli Eğitim Bakanlığı'na Reşat Şemsettin Siner getirildi. 1947'den itibaren bu okullardaki program büyük oranda değiştirildi. Özgür düşüncenin ve eleştirel yaklaşımın olduğu köy enstitülerinde bazı kitapların okunması bile yasaklandı. Karma eğitime son verildi ve kız öğrencilerin sayısı azaldı.

Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Köy Enstitüleri Köy Öğretmen Okulları'na dönüştürüldü. Zorunlu din dersleri konuldu. 27 Ocak 1954'te 6234 sayılı yasa ile enstitüler kapatıldı.

Köy Enstitüleri ve tarım

Yaşamını Köy Enstitüleri'ne adayan ve bu konuda sayısız araştırma ve yayınlarıyla bilinen Prof. Dr. Kemal Kocabaş Köy Enstitüleri'nin tarım eğitimindeki amacını şu sözlerle ifade ediyor: "Enstitülerde tarım eğitiminin amacı öğrencilere üretmeyi öğretmek, verimsiz toprakları verimli hale dönüştürmek, modern tarım anlayışını köylere götürmek ve köylerdeki geleneksel tarım tekniğini aşmaktır. Her enstitünün 1000 ila 7 bin dönüm arazisi vardı. Buraları genellikle önceden el değmemiş, verimsiz, terk edilmiş topraklardı. Aklın, bilimin, tekniğin olanaklarıyla buraları işleyerek üzerinde hem eğitim hem de üretim yapıldı. Üretilen ürünleri enstitülü öğrenciler tüketti. Enstitüler bu anlamda kamu olanaklarından çok kendi ürettiği kendilerine yeten eğitim kurumlarıydı."

Bugünden 1940'lı yıllara bakarak Köy Enstitüleri'nin eğitimdeki başarısı kadar tarımsal üretime olan katkısını değerlendirmek elbette çok önemli. Köy Enstitüleri uygulamalı eğitime devam etselerdi, Türkiye tarımda ve eğitimde bugün nerede olurdu? Kırsal kalkınmada nasıl bir başarı elde edilirdi? Bugün yaşanan sorunlar yine yaşanır mıydı?

17.04.24

Köy Enstitüleri devam etseydi, bugün tarımda, kırsalda farklı bir yaşam, farklı bir tarımsal yapı olabilirdi. Türkiye'deki çiftçiler de en azından Avrupa'daki çiftçi gibi daha örgütlü, daha bilinçli olabilirdi. Kooperatifçilik daha etkin bir yapıda olabilirdi. Tarımsal üretim daha planlı daha verimli olabilirdi. Köyler bu kadar boşalmazdı. Gençler kırsaldan bu kadar çok kopmazdı. Bunların hepsi sadece bir tahmin. Ama kesinlikle bugünden daha kötü olmazdı.

Köylerde eğitim ve üretim yara aldı

Köy Enstitüleri'nin kapatılmasından bu yana kırsalda sorunlar çığ gibi büyüdü. Hükümetlerin en başarısız olduğu iki alandan birisi tarım diğeri eğitim oldu. Bugün de aynı durum geçerli. Daha iyi bir eğitim ve daha iyi bir geçim umuduyla nüfusun büyük kısmı kentlere göç etti. Çocuklarının daha iyi eğitim görmesi ve sosyal güvenceye kavuşması için kırsalda yaşayanlar köylerini terk etti.

Birçok köyde okullar kapalı. Öğrenci yok. Kırsalda genç çiftçilerin kalmasını orada üretime devam etmesi isteniyorsa çocuklarının okuyabildiği okullar, ders veren öğretmenler olmalı. Geçinebilecek tarımsal faaliyetleri ve sosyal güvenceleri olmalı. Kırsalda eğitim ve üretim sorununa çözüm üreten köy enstitülerinin boşluğunun yıllar geçse de doldurulamadığını görmek çok üzücü.

Köy adından bile rahatsız oldular

Adalet ve Kalkınma Partisi, "köy" sözünden bile rahatsız oldu. Bundan 12 yıl önce 12 Kasım 2012'de Büyükşehir Yasası'nı değiştirerek 30 ilde 16 bin 220 köyü mahalleye dönüştürdü. Yani bu illerde köy kavramı, köy tanımı bile ortadan kaldırıldı. Köyler mahalle yapıldı. Türkiye'deki 34 bin 434 olan köy sayısı neredeyse yarı yarıya azalarak 18 bin 214 köye düştü. Yine aynı değişiklikle, 1053 belde mahalleye dönüştürüldü.

Yasa, 2012'de çıkarıldıktan sonraki ilk yerel seçimde 30 Mart 2014'te uygulamaya geçti. Geçen bu süre zarfında çok önemli sıkıntılar yaşandı. Mahalleye dönüşen köylerin ve beldelerin ortak kullanılan tüm malları, meraları, taşınmazları bağlandıkları belediyeye geçti. Bu değişiklik tarımsal üretime zarar verdi. Bazı yerlerde tarım alanları imar değişiklikleri ve benzeri uygulamalarla amaç dışı kullanıma açıldı. Köylerin meraları belediyeler tarafından satıldı. Tarım ve hayvancılık büyük yara aldı.

Özetle, Türkiye'ye özgü bir eğitim ve üretim sistemi getiren Köy Enstitüleri'nin kuruluşunun üzerinden tam 84 yıl geçti. Köy Enstitüleri'nin fikir babası dönemin Milli Eğitim Müdürü İsmail Hakkı Tonguç ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'i ve emeği geçenlere şükran borçluyuz. Devrim niteliğinde bir eğitim ve üretim sistemi getiren enstitü modeli çok kısa süreli uygulanabildi. Enstitüler kapatılmasaydı Türkiye'nin köyleri, kırsalı bugünün çok çok ilerisinde olurdu. Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmen, yazar, sanatçı ve daha birçok meslek sahibi aydın ülkenin gelişmesine büyük katkı sağladı. Hepsini saygıyla anıyorum.

17.04.24

Köy Enstitüleri kitabı

Köy Enstitüleri ile ilgili çok sayıda kitap ve yayın var. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2022'de yayınladığı, Prof. Dr. Kemal Kocabaş'ın hazırladığı ve çok sayıda yazar ve araştırmacının yazılarının yer aldığı "Köy Enstitüleri" kitabı bu konuda kapsayıcı ve kaynak kitap niteliğinde. Okumak ve bilgilenmek isteyenlere öneririm.

Köy Enstitüleri'nin kurulduğu il ve ilçeler (Alfabetik sırayla)

- Akçadağ/Malatya (1940)
- Akpınar-Ladik/Samsun (1940)
- Aksu/Antalya (1940)
- Arifiye/Sakarya (1940)
- Beşikdüzü/Trabzon (1940)
- Cılavuz/Kars (1940)
- Çifteler/Eskişehir (1939)
- Dicle/Diyarbakır (1944)
- Düziçi/Adana (1940)
- Erciş/Van (1948)
- Gököy/Kastamonu (1939)
- Gönen/Isparta (1940)
- Hasanoğlan/Ankara (1941)
- İvriz/Konya (1941)
- Kepirtepe/Kırklareli (1939)
- Kızılcıllu/İzmir (1939)
- Ortaklar/Aydın (1944)
- Pamukpınar/Sivas (1941)
- Pazarören/ Kayseri (1940)
- Pulur, Erzurum (1942)
- Savaştepe, Balıkesir (1940)

17.04.24

Nas bilançosu keşke yalnızca 818 milyarlık TCMB zararı olsaydı

Alaattin AKTAŞ

17 Nisan 2024 Çarşamba

Merkez Bankası'nın 2023 yılını 818 milyar lira zararla kapatması aslında sürpriz olmadı. Bilançodan hareketle yılın zaten 800-850 milyar lira arasında zararla kapatılacağı görülüyordu. Bu zararın nereden kaynaklandığı da belliydi; kur korumalı mevduattı en büyük etken, hatta temel etken. Filmi biraz geri saralım... Peki kur korumalı mevduata neden ihtiyaç duyulmuş, böyle bir icada başvurulmuştu. Geldik her şeyin başladığı o güne, 2021'in 23 Eylülüne...

23 Eylül 2021, Türkiye ekonomisi için milat sayılması gereken günlerden biri çünkü.

O gün ne mi yaptık; tuttuk politika faizini indirme operasyonunu başlattık.

Sonrasında yaşananları sanki biraz unuttur gibi olmuştu ki, Merkez Bankası'nın 818 milyar liralık devasa zararı tokat gibi indi suratımıza. Bu zarar çok büyük ölçüde kur korumalı mevduattan kaynaklanıyordu.

Sevgili arkadaşım Mehmet Kaya dün Ekonomi'de yer alan haberinde KKM'nin toplam maliyetini yazdı. KKM'nin Hazine ve Merkez Bankası'na yükü 48 milyar doları bulmuştu.

Prof. Fatih Özatay Hocamın Merkez Bankası'nın zararı konusundaki değerlendirmesi de bir cümlede her şeyi anlatıyordu:

“Bir saçmalayarak ve enflasyonu patlatarak zarar etmek var, bir de işini düzgün yapıp enflasyonu düşürürken zarar etmek var.”

Sahi Merkez Bankası faiz indirimiyle başlayan ve KKM ile devam eden süreçte bu kadar zarar ederken enflasyonu düşürebilmiş miydi, hayır!

17.04.24

Peki başka göstergelerde bir iyileşme var mıydı; örneğin politika faizini indirme operasyonunun başlatıldığı günden sonrası, önceki dönemden daha iyi miydi, hayır!

Milattan önce milattan sonra

O gün var ya o gün, yani 23 Eylül 2021, başımıza neler açtı, neler...

Merkez Bankası'nın pek alışık olunmayan boyuttaki bu zararını görünce şaşırдық ama 23 Eylül'ün ceremesini aradan geçen iki buçuk yıldır her gün çekiyoruz.

Bugün 2021'in eylül ayını milat kabul ederek belli başlı göstergeler için bir "Milattan Önce-Milattan Sonra" grafik serisi hazırladık.

Milattan önce diye nitelediğimiz dönem Eylül 2021'den önceki iki buçuk yılı, milattan sonra diye nitelediğimiz dönem de Eylül 2021'den sonraki iki buçuk yılı kapsıyor.

Bu dönemlerin istisnası olan grafikler de var. Örneğin toplam dış borçta son veri 2023 sonuna ait ve biz de bu grafiği Aralık 2023'ten geriye doğru yine iki buçuk yıllık dönemler itibarıyla hazırladık. Aynı şekilde merkezi yönetim borcu ve iç borç stokunda da şubata kadar veri var ve bu ayı dikkate alarak iki buçuk yıllık dönemler oluşturduk. Cari dengede de 2023 sonuna kadar olan dönemlerden hareket ettik.

Ama bu tür ay farklılıkları genel eğilimi zaten etkilemiyor. Sonuçta hep iki buçuk yıllık iki buçuk yılı kıyasladık.

Durum tam bir felaket!

Tüm verilerin ortaya koyduğu gerçek şu...

Adeta "818 milyar zarar da neymiş ki" dedirtecek boyutta bir felaket!

İşte grafikler her şeyi söylüyor. Bazı artış farklılıkları var ki, insan "Meğer neler yaşamışız ve neler yaşamaya devam ediyoruz" demekten kendini alamıyor.

Akaryakıtı bakın akaryakıtı!

Bazı fiyat artışlarındaki farklar insanı hayrete düşürüyor.

TÜFE önceki iki buçuk yılda yüzde 42, evet iki buçuk yılda yüzde 42 artmış; son iki buçuk yıldaki artış yüzde 275'i bulmuş. Üstelik bunlar TÜİK'in verileri ve ortalamayı gösteriyor. Özellikle gıdayı varın siz düşünün!

Ama akaryakıt detayına inince TÜFE'deki artış farklılığı çok masum kalıyor.

Eylül 2021'den önceki iki buçuk yılda benzin yüzde 18 zam görmüş, sonraki iki buçuk yıldaki zam oranı tam yüzde 439 olmuş.

17.04.24

Aynı durum motorin ve LPG'de de söz konusu. Motorine bakın! Yüzde 15 artıştan yüzde 470 artışa gelinmiş.

Ne uğruna?

Tamam, artış hızının böylesine tırmanmasında dış etkenler, özellikle enerji fiyatlarındaki artışlar da rol oynamıştır ama bu farkın en temel nedeni Türk parasının değer yitirmesidir.

İyi de TL niye değer yitirdi? Kim artırdı dövizini?

Dolar önceki iki buçuk yılda yüzde 56, son iki buçuk yılda ise yüzde 275 arttı.

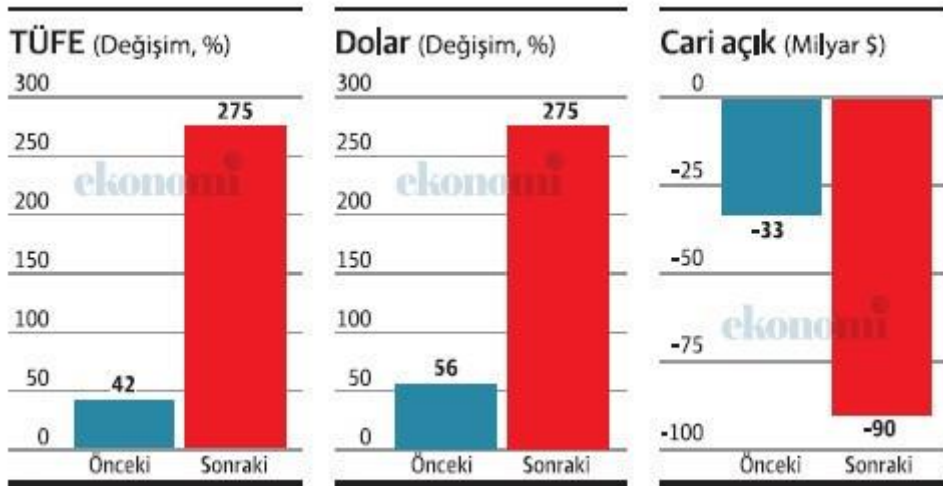
Üstelik yüzde 275'lik artış, Merkez Bankası'nın 818 milyar lira zarar etmesinin temel nedeni olan KKM'ye rağmen yaşandı. KKM'yi icat edip sözüm ona kuru tutacaktık!

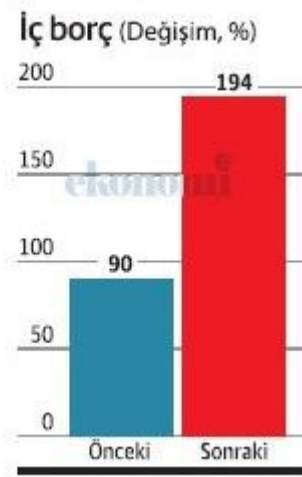
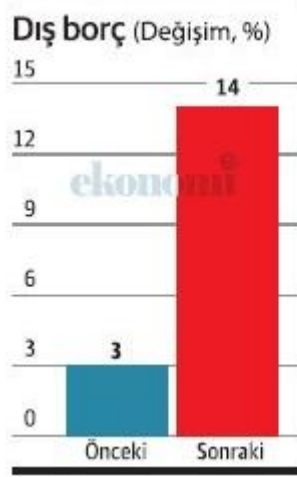
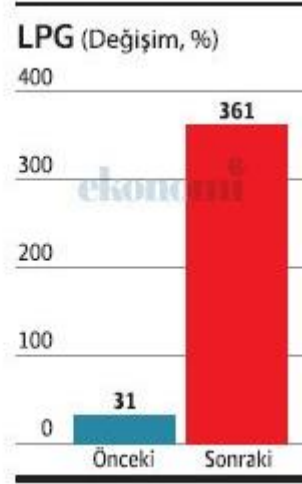
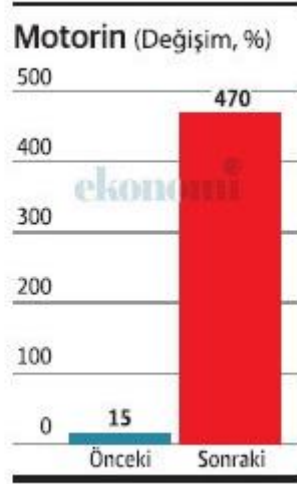
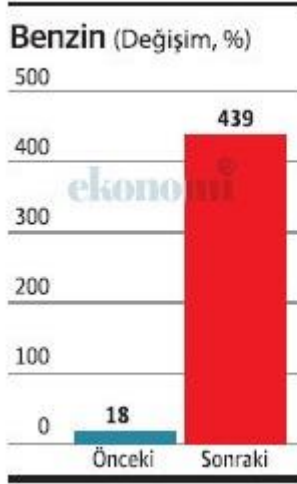
Hem kuru tutacağım diye KKM icat edip devlete 48 milyar dolarlık bir yük bindiriyorsun, hem de buna rağmen kuru tutamıyorsun. O kur artışı da tüm dengeleri bozuyor.

Ama asıl denge bozucu adım için dönüp 23 Eylül 2021'e bakmak gerek!

Unutkanlık mı, umursamazlık mı?

Ne dersiniz, tüm toplum alzheimer mı olduk acaba! Uzak geçmişi çok iyi hatırlıyor, üstelik abarta abarta dile getiriyoruz da yakın geçmişi unutmuş görünüyoruz. Örneğin tüp kuyukları hiç aklımızdan çıkmıyor da, gecenin bir yarısı yarım kilo et alabilmek için girilen kuyuklar sabaha adeta unutuluyor! Eylül 2021'den önceki iki buçuk yılı unuttuğumuz gibi...

"Avrupa'dan pahalı olmayı nasıl başardık?..."

Emre ALKİN

17 Nisan 2024 Çarşamba

Bunun cevabı basit ama önce başlığın sebebini açıklayayım. Bayram tatilini Avrupa'da geçiren herkes, sosyal medyasında Türkiye'deki fiyatlarla Avrupa'daki fiyatları karşılaştırmış. Özellikle kafe ve restoranların Türkiye'den hem ucuz hem de kalite açısından ne kadar yukarıda olduğunu yazmışlar. Haksız değiller.

İşin ilginç tarafı sosyal medyada bu paylaşımları yapan sadece zengin kesim değil. Orta gelir seviyesinde olan ve ucuz uçak bileti bularak ailecek gezmek isteyenlerin tecrübelerini izlemek önemliydi. Kendi semtlerindeki restoranlar, kebapçılar, dönerciler, bakkallar, marketler ve diğer hizmetleri sağlayan işletmelerle Avrupa'daki benzerlerini karşılaştıran insanların çoğu "Hocam bu nasıl iş?" diye mesaj atmış. Herkese cevabı yazdım, size de yazayım.

En büyük hatamız döviz kurlarını kontrol etmeye çalışmamız. Dilimde tüy bitti anlatamadım. Dolar yükselince fiyatlar artıyor ama doları tutmaya çalışınca bu sefer fiyatlar daha beter artıyor. Çünkü 100 dolarlık mal ya da hizmet, enflasyon artarken döviz yükselmediği için TL cinsinden yerinde sayınca, bu sefer 150 dolara yükseliyor. Peki, sonra ne oluyor? Genel seçimlerden sonra olduğu gibi 100 dolar 1900 TL iken 3 bin 250 TL oluyor, ancak malın fiyatı 4 bin 875 TL oluyor. Yani 1900'den 4 bin 875 TL'ye fırlıyor. Yani %156 artış. Hâlbuki yurt dışında aynı mal veya hizmet 100 dolardan 110 dolara çıkıyor. Elbette bazı mal ya da hizmetlerde oldukça yüksek artışlar var ama turistler için geçerli değil.

Bundan başka Avrupa'ya gidenler, spor ayakkabıdan gömleğe kadar her malı Türkiye'den ucuza alıyorlar. Aynı malın Türkiye'de %20 daha pahalıya satıldığına dair sayısız örnek var. Ayrıca havalimanında ya da sınır kapılarında vergi iadesi yapılıyor. Yani ne satın alırsak Türkiye'den en az %30 daha ucuz kalıyor. Kredi kartlarındaki taksitleri kaldırmak isteyen Merkez Bankası yönetimi hayattan bir haber yaşadığı için, harcamaların yurt dışına kaymasına sebep olacak. Yurt dışına çıkamayan bile seyahate çıkanlardan ısmarlayacak. Hatta bu akım başladı bile.

17.04.24

Ülkemizin bu kadar pahalı hale gelmesine katkıda bulunan ölçüsüz göçmen akını ve milyonlarca yabancıнын yarattığı ekonominin de sonuna gelebiliriz. Çünkü yabancıların çoğu "Türkiye her yerden pahalı hale geldi" diyor. Bazı turistik tesisler daha çok yabancı ile döndükleri için tehlikenin farkına varıp fiyatlarını fazla yükseltmediler. Çünkü hareket etmeyen döviz kuruna bölünce İtalya, Fransa ve Yunanistan sahilleri daha ucuza geliyor. Bu arada THY'nin de hem uçak içi kalitesi hem de wifi dahil tüm hizmetlerinde aksama gözlerden kaçmıyor. Ülke hem pahalı hale gelirken, bayrak taşıyan havayolu şirketimiz kendi insanına en pahalı bileti satıp en eski uçakları reva görüyor. Hizmet kalitesinden gerileme var, dost acı söyler.

Sonuç olarak: Para ve Maliye politikasına alkış tutan arkadaşların tamamına yakını tuzu kuru ve bir ayağı yurt dışında olan insanlar olduğu için ülkenin ne hale geldiği umurlarında değil. Enflasyonun arkasında koşan politika faizi, kontrol edilen döviz kuru, kredi kartlarına göz diken idare, sürekli yükselen hayat pahalılığını umursamıyorlar. Önemli olan CDS primleri biraz düşsün, biraz daha borsadan para kazanılsın, ucuzdan dolar Euro alınsın, kenara konsun.

Açıkçası dünyanın hangi ülkesi olursa olsun böyle hata üzerine hata yapan bir idare gören herkes fırsattan yararlanır. Yapana değil yaptırana bakmak en doğrusu.

Bütçeden aslan payı faiz ve sosyal güvenliğe

Naki BAKIR

17 Nisan 2024 Çarşamba

Yılın ilk üç ayında merkezi yönetim bütçe giderleri içinde harcama programları bazında en büyük payı faiz ödemeleri alırken, onu sosyal güvenlik transferleri ve yerel yönetimler izledi. Üç aylık bütçe harcamasının yaklaşık üçte biri bu üç alana gitti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre ocak-mart döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri geçen yılın eş dönemine göre yüzde 105,9'luk artışla 2 trilyon 150,7 milyar lira olurken, Hazine yardımları ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurum (DDK) gelir fazlalarından elde edilen 257 milyar liranın da kullanımı ile toplam harcama yüzde 111,4 artışla 2 trilyon 407,7 milyar liraya ulaştı. "Program Sınıflandırması"- na göre bütçe giderlerinin dağılımında, 98 ana harcama alanı içinde en büyük payı "Hazine varlıkları ve yükümlülüklerinin yönetimi" giderleri aldı. Üç aydaki toplam bütçe harcamasının 253,6 milyar liralık bölümü bu kapsamda yapıldı.

Merkezi yönetim bütçe harcamalarının program sınıflandırmasına göre dağılımı (Ocak-mart; Milyon TL)					
	2023	Pay (%)	2024	Pay (%)	Değ. (%)
Hazine Varlıklarının ve Yükümlülüklerinin Yönetimi (Faiz)	101.790,2	8,9	253.614,9	10,5	148,2
Sosyal Güvenlik	119.451,3	10,5	241.331,9	10,0	102,0
Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi	84.753,8	7,4	174.592,0	7,3	106,0
Tedavi Edici Sağlık	58.669,0	5,2	143.732,5	6,0	145,0
Temel Eğitim	59.456,9	5,2	137.850,7	5,7	131,8
Toplum Güvenliği	54.563,8	4,8	120.894,3	5,0	121,6
Tarım	44.158,0	3,9	118.651,3	4,9	168,7
Ulusal Savunma ve Güvenlik	57.487,9	5,0	102.946,2	4,3	79,1
Yükseköğretim	42.218,7	3,7	85.236,7	3,5	101,9
İstihdam	26.538,4	2,3	81.363,2	3,4	206,6
Ortaöğretim	35.010,7	3,1	77.841,8	3,2	122,3
Yönetim ve Destek Programı	34.244,4	3,0	64.878,0	2,7	89,5
Enerji Arz Güvenliği, Verimliliği ve Enerji Piyasası	51.300,1	4,5	61.861,4	2,6	20,6
Hukuk ve Adalet	27.850,7	2,4	58.012,2	2,4	108,3
Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma	39.209,6	3,4	57.745,1	2,4	47,3
Şehircilik ve Risk Odaklı Bütünlük Afet Yön. (Deprem)	51.467,0	4,5	42.998,1	1,8	-16,5
Koruyucu Sağlık	20.617,8	1,8	42.196,1	1,8	104,7
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim	15.167,5	1,3	31.802,1	1,3	109,7
Karayolu Ulaştırması	28.930,2	2,5	31.671,2	1,3	9,5
Din Hizmetleri ve Yaygın Din Eğitimi	9.944,2	0,9	23.979,8	1,0	141,1
20 program toplamı	962.830,4	84,6	1.953.199,7	81,1	102,9
Diğer 79 program	175.928,0	15,4	454.451,2	18,9	158,3
Toplam harcama (Hazine Yard. ve DDK Gelir Fazl. Dahil)	1.138.758,4	100,0	2.407.650,9	100,0	111,4
Hazine Yardımları ve DDK Gelir Fazlaları	94.005,7	8,3	256.970,7	10,7	173,4
MY Bütçesi (Hazine Yard. ve DDK Gelir Faz. Hariç)	1.044.752,7	91,7	2.150.680,2	89,3	105,9

Bunun da 250,5 milyar lira ile tamamına yakını, iç ve dış borç faiz ödemeleri oluşturdu. Hazine varlık yükümlülük yönetimi giderleri, geçen yılın eş dönemine göre yüzde 149,2 oranında artış kaydetti. Bu kalemin toplam bütçe giderleri içinde geçen yıl ilk üç ayda yüzde 8,9 olan payı, faiz yükündeki artışa bağlı olarak bu yıl aynı dönemde yüzde 10,5'e yükseldi.

Sosyal güvenliğe 241 milyar

Merkezi yönetim bütçesinin, Hazine yardımları ve DDK gelir fazlaları dahil ilk üç aydaki toplam harcaması 2 trilyon 407,7 milyar liraya ulaştı.

98 harcama programı içinde en büyük payı yüzde 10,5'le Hazine varlık ve yükümlülükleri yönetim gideri aldı. Bu programda 253,6 milyar lira olan harcamanın 250,5 milyarını faiz ödemesi oluşturdu.

Bütçeden 241,3 milyar lira aktarılan sosyal güvenlik yüzde 10 payla ikinci büyük harcama alanı oldu, bunu da 174,6 milyarlık yerel yönetimler izledi.

İlk üç ayda bütçeden sosyal güvenliğe yapılan aktarmalar da toplam bütçe giderinin yüzde 10'nu oluşturdu. Geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 102 artışla 241,3 milyar liraya ulaşan sosyal güvenlik giderleri, faizden sonra ikinci en büyük harcama kalemini oluşturdu.

Yerel yönetimleri güçlendirme programı kapsamındaki giderler yüzde 106 artışla 174,6 milyar liraya ulaşırken, bu giderlerin geçen yıl ilk çeyrekte yüzde 7,4 olan toplamdaki payı, bu yıl da yüzde 7,3 pay olarak gerçekleşti. Ocak-mart döneminde merkezi yönetim bütçe giderlerinden tedavi edici sağlık programı 143,7 milyar lira ile yüzde 6, temel eğitim 137,9 milyar lira ile yüzde 5,7, toplum güvenliği 120,9 milyar lira ile yüzde 5 pay aldı.

Tarıma yüzde 4,9 pay

Üç ayda bütçeden 118,7 milyar lira harcanan tarım sektörünün toplam bütçe giderlerinden aldığı pay ise yüzde 4,9 olarak gerçekleşti. Bu sektöre yönelik harcamalar geçen yılın eş dönemine göre yüzde 168,7 arttı.

Geçen yıl aynı dönemde tarım, toplam harcamalardan yüzde 3,9 pay almıştı. İlk çeyrekteki bütçe harcamalarında daha sonra 102,9 milyar lira ve yüzde 4,3 payla ulusal güvenlik ve savunma, 85,2 milyar lira ve yüzde 3,5 payla yüksek öğretim, 81,4 milyar lira ve yüzde 3,4 payla istihdam, 77,8 milyar lira ve yüzde 3,2 payla orta öğretim, 64,9 milyar lira ve yüzde 2,7 payla yönetim ve destek

programı geldi.

Enerji arz güvenliği, verimliliği ve enerji piyasası için toplam bütçe giderinin yüzde 2,6'sı oranında 61,9 milyar, hukuk ve adalet programına yüzde 2,4 oranında 58 milyar, yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşmaya yüzde 2,4 oranında 57,7 milyar lira harcandı.

Deprem için 43 milyar

17.04.24

Tamamına yakını deprem hasarlarının giderilmesi için olmak üzere şehircilik ve risk odaklı bütünleşik afet yönetimi programının kapsamında üç ayda yapılan toplam harcama geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16,5 daha az olmak üzere 43 milyar lira dolayında gerçekleşti.

Bunun da 1,1 milyarı ocak, 10,5 milyarı şubat ve 31,4 milyarı mart ayında harcandı. Söz konusu harcamaların üç aydaki toplam bütçe gideri içindeki payı yüzde 1,8 oldu. Deprem giderleri, bütçede harcama büyüklüğüne göre 98 program içinde 16'ncı sırada yer aldı.

Merkezi yönetim bütçesinde geçen yıl ocak ayında sadece 0,5 milyar lira olan şehircilik ve risk odaklı bütünleşik afet yönetimi harcamalarının tutarı, 11 ili etkileyen Kahramanmaraş ve Hatay merkezli büyük depremlerin yaşandığı ilk ay olan şubatta 31,9 milyar liraya çıkmış, izleyen dönemde projelerin seyrine göre harcama tutarı değişirken, en büyük aktarım 645,9 milyar lira ile aralık ayında gerçekleşmiş ve yılın tümündeki toplam harcama 894,9 milyar liraya ulaşmıştı.

Bütçenin yüzde 81'i 20 alana

Yılın ilk üç ayında koruyucu sağlık hizmetlerine 42,2 milyar, engellilerin toplumsal hayata katılımı ve özel eğitim için 31,8 milyar, karayolu ulaşımına 31,7 milyar, din hizmetleri ve yaygın din eğitime de yaklaşık 24 milyar lira harcandı. Böylece harcama büyüklüğüne göre ilk 20 programa toplam harcama 1 trilyon 953,2 milyar liraya ulaştı ve Hazine yardımları ve DDK gelir fazlaları da dahil toplam giderlerin yüzde 81,1'ini oluşturdu. Diğer 78 programa yapılan harcamaların toplamı ise 454,5 milyar lira oldu.

Program Sınıflandırması

Merkezi yönetim bütçesinde "Program sınıflandırması", harcamaların, hükümet faaliyetlerinin tamamını kapsayacak şekilde oluşturulan program yapısına göre sınıflandırılması niteliğini taşıyor. (Bütçe giderleri ayrıca "kurumsal" ve "ekonomik sınıflandırma" ile de gruplandırılıyor).

Program sınıflandırması, politika öncelikleri ile kamu hizmetlerinin çıktı ve sonuçları arasında bağlantı kurmak, bütçe karar süreçlerini desteklemek ve bütçe kaynak tahsisinin harcama önceliklerine göre yapılmasını sağlamak üzere geliştirildi. Söz konusu sınıflandırma, program kapsamında sunulan hizmetler ve üretilen ürünlerin alt kategoriler şeklinde gruplandırılması suretiyle oluşturuluyor. Program sınıflandırması, bütçe kaynaklarının yönetimi açısından "program- alt programfaaliyet" şeklinde üç düzeyden oluşuyor.

Cari denge şubatta açık verdi

Son dakika haberi... Türkiye'nin cari işlemler hesabı şubatta 3 milyar 265 milyon dolar açık verirken, altın ve enerji hariç cari işlemler hesabında 2 milyar 106 milyon dolarlık fazla oluştu.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Şubat ayı ödemeler dengesi verilerini paylaştı. Buna göre, Şubat ayında cari işlemler hesabı 3 milyar 265 milyon dolar açık kaydetti. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 2 milyar 106 milyon dolar fazla verdi.

Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 4 milyar 751 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler 2 milyar 381 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti. Bu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler 1 milyar 957 milyon dolar oldu.

Birincil gelir dengesi ve ikincil gelir dengesi kalemleri sırasıyla 849 milyon dolar net çıkış ve 46 milyon dolar net çıkış kaydetti.

Doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net çıkışlar 142 milyon dolar olarak kaydedildi.

Portföy yatırımları 4 milyar 415 milyon dolar tutarında net giriş kaydetti. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 136 milyon dolar net satış ve devlet iç borçlanma senetleri piyasasında 98 milyon dolar net alış yaptığı görüldü.

17.04.24

Yurt dışındaki tahvil ihraçlarıyla ilgili olarak; bankalar, Genel Hükümet ve diğer sektörler sırasıyla 2 milyar 659 milyon ABD doları, 3 milyar dolar ve 500 milyon dolar net borçlanma gerçekleştirdi.

Diğer yatırımlar altında, yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 1 milyar 696 milyon dolar net artış kaydetti.

Resmi rezervlerde 6 milyar 230 milyon dolarlık net azalış

Yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları, yabancı para cinsinden 220 milyon dolar net artış ve Türk Lirası cinsinden 274 milyon dolar net azalış olmak üzere toplam 54 milyon dolar net azalış kaydetti.

Yurt dışından sağlanan kredilerle ilgili olarak, bankalar ve diğer sektörler sırasıyla 115 milyon dolar ve 265 milyon dolar net kullanım, Genel Hükümet ise 138 milyon dolar net geri ödeme gerçekleştirdi.

Resmi rezervlerde şubatta 6 milyar 230 milyon dolarlık net azalış oldu.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan ne mesajlar verecek Değişim başarılacak mı

SEÇİMLERİN ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan bugün AK Parti Meclis Grubu'nda ilk kez konuşacak.

Dikkatler Erdoğan'ın vereceği mesajlara çevrildi.

Cumhurbaşkanı seçim gecesi yaptığı balkon konuşmasında ve MYK Toplantısı'nda seçim yenilgisine ilişkin olarak samimi özeleştirilerde bulunmuş ve değişim işaretini vermişti.

Erdoğan'ın konuşması elbette ki önemli olacak ancak gözler daha çok yapacağı değişikliklere çevrilmiş durumda.

DEĞİŞİM İRADESİ

Hep altını çiziyorum Erdoğan, AK Parti'yi kapatma davalarından, muhtıralardan, darbe girişimlerinden, 17-25 Aralık kumpaslarından, 2009 ve 27 Haziran 2015 seçimlerinde alınan başarısız sonuçlardan çıkarıp bugünlere getiren birisi. Seçim yenilgilerini seçim zaferlerine dönüştürmeyi başaran bir lider. Yine yapabilir. Yeter ki değişim iradesi gösterilsin.

REFORMCU VE YENİLİKÇİ YAPI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın samimi bir özeleştirisi yaptıktan sonra AK Parti'nin yeniden seçim zaferleri kazanmasını sağlayacak bir reçete sunması bekleniyor. Milletvekillerine yeni bir perspektif çizeceği konuşuluyor.

AK Parti yaptığı reformlarla hem kendi önünü açtı hem vesayet sistemini tasfiye ederek Türkiye'nin önünü açtı. Millet iradesine vurulan paslı zincirleri kırması

17.04.24

sayesinde Cumhuriyet'in ötekileştirdiği dindarları, Kürtleri sistemin merkezine oturttu. Reformculuk ve yenileşme bir dönemler AK Parti'nin alametifarikasıydı.

Strateji heyetinin tartıştığı noktalardan biri de AK Parti'nin yeniden reformcu kimliğine dönmesi oldu.

SİYASİ İKLİM DEĞİŞMELİ

Bu, Türkiye'yi de rahatlatacak bir adım olur. Osman Kavala'nın hapiste tutulmasının, Gezicilerin yıllarca hapis yatacak olmasının Türkiye'ye ne yararı var? AK Parti'ye ne fayda sağlıyor?

Artık iklimin değişmesi ve baharın gelmesi gerekiyor.

Yeniden reformcu kimliğine dönmüş bir AK Parti ve Avrupa Birliği hedefine yürüyen bir Türkiye. Görün o zaman ekonomi nasıl coşar.

AK Parti'yi, AK Parti yapan bu oldu. Formül net; ekonomiyi büyüt, özgürlükleri genişlet.

ERDEMLİLER HAREKETİ

AK Parti, Refah Partisi içinde "Erdemliler Hareketi"ni başlatanlar tarafından kuruldu. Uzun iktidarlar döneminde bu değerlerden aşınmalar oldu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Ruh ve kan kaybı' dediği nokta bu. 'Yeni Ömerler arıyorum' diye çıktığı yolculuk bu. Başörtüsü yasağı, kapatma davası, muhtıra ve darbe girişimleri gibi değerler üzerinden yapılan müdahalelere karşı verilen mücadeleye AK Parti'yi büyüttü. Ama görünen o ki erdemli siyasete bugün eskisinden daha çok ihtiyaç var.

MESELE EKMEK MESELESİ

Yüz yıllar geçse de insanların talebi değişmiyor. Mesele ekmeği büyütme meselesi. AK Parti refah seviyesini yükselttiği, ekonomiyi büyüttüğü zaman seçim kazandı. Ekonomi kötüye gidince seçim kaybetti. Çünkü AK Parti kimsesizlerin kimsesi olarak kurulmuş bir partiydi. AK Parti'nin tabanını yoksul ve orta gelir seviyesindeki kitle oluşturuyordu. Ekonomik sıkıntılardan en çok bunlar etkilendi. O da sandığa yansıdı. Seçim sonrası yapılan anketlerde ekonominin açık ara birinci çıkması bunu göstermiyor mu?

ÇALIŞMALAR YAPILIYOR

AK Parti bunlara kulaklarını kapatmış değil. Çözüm arayışları sürüyor. Seçimlerin hemen ardından strateji ekibinin koordinasyonunda oluşturulan komisyonlar hazırlıklarını sürdürüyor. Ayrıca seçimin kaybedilmesinin nedenlerini belirleyecek olan anket destekli grup çalışmaları planlanıyor. Yani sadece anket yapmak yerine

17.04.24

anketlerdeki verileri de esas alarak farklı toplum kesimleriyle derinlemesine grup çalışmaları yapılması hedefleniyor.

KAPTAN ERDOĞAN

AK Parti 7 Haziran 2015 seçimlerinden sonra bunu yapmıştı. 1 Kasım seçimlerine giderken çok yararlı olmuştu. Bir anlamda yol haritasını oluşturmuştu. Yeni dönemde bu tür yol haritalarına ihtiyaç var. Bu süreçte AK Parti'nin en büyük avantajı ise Erdoğan gibi bir lidere sahip olması.

Dümanda Erdoğan gibi tecrübeli bir kaptan olduğu sürece bu gemi bu limana yanaşır.

ÖZGÜR ÖZEL'İN DEĞİŞEN İMAJI

Seçim başarısının ardından yapılan ilk grup toplantısı olması nedeniyle CHP Grubu önemliydi. Seçimden önce ömür biçilen Özgür Özel'in seçim başarısından sonra vereceği mesajlar dikkatli bir şekilde dinlendi. Seçimlerden sonra gözlüğünü çıkarıp, saç şeklini değiştiren Özgür Özel imaj değişikliğine gitti. Ama Özgür Özel sadece imaj değişikliğine gitmemiş, yürüyüşü bile değişmiş. Demirel "siyasetin ilacı başarıdır" derdi. Seçim başarısı Özgür Özel'in havasını değiştirmiş.

EMANETÇİ DEĞİL

1- CHP'de artık kimse Özgür Özel'e emanetçi ya da gidici gözüyle bakmıyor. 45 yıl sonra CHP'nin seçimlerden birinci parti olarak çıkması Özgür Özel'in koltuğunu sağlama aldı.

ÜÇLÜ YAPI

2- Seçimlerden önce Ekrem İmamoğlu ön planda gözüküyordu. Seçimlerden sonra Özgür Özel-Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş üçgeni oluştu. Özgür Özel konuşurken Mansur Yavaş lehine sloganlar atılması ilginçti.

3- Cumhurbaşkanlığı seçiminde bu üçgen CHP'nin hem en büyük şansı hem de en büyük sınavı olacak.

Özgür Özel'in mesajlarına gelince...

İKTİDAR HEDEFİ

4- "Bize oy veren hiç kimseyi pişman etmeyeceğimize buradan söz veriyorum. İktidar için koşmaya ve çalışmaya devam ediyoruz" dedi. Seçim başarısının ardından partisinin önüne iktidar hedefini koyarak doğru olanı yaptı.

BELEDİYELERE UYARI

17.04.24

5- “Biz belediyeleri millete hizmet etmek ve CHP’yi iktidar yapmak için aldık. Buna zarar verecek kim varsa gözünün yaşına bakmayacağız” dedi. SHP, 1989 yılında yerel yönetimlerde yakaladığı iktidar fırsatını İSKİ rezaleti ile kaybettiği için Özgür Özel’in ilk günden yaptığı bu uyarı yerindeydi.

TÜRKİYE İTTİFAKI

6- AK Parti’nin “Türkiye Yüzyılı” vizyonu var. CHP ise bu seçimlerde “Millet İttifakı”nı kuramayınca “Türkiye ittifakı”nı öne çıkardı. Özgür Özel bunu korudu. “Türkiye ittifakı; milli takım gol atınca sevinen herkesi kapsar” diye sempatik bir tanım getirdi.

Esfender KORKMAZ

TL nasıl pul oldu?

Türkiye İstatistik Kurumu, Mart ayı Finansal yatırım araçlarının nominal ve reel getiri oranlarını açıkladı. Bu araçlar içinde TÜFE'ye göre en yüksek yıllık reel kaybı yüzde eksi 54,5 ile devlet iç borçlanma senetleri, ikinci sırada reel kaybı ise yüzde eksi 32,09 ile Mevduat faizi getirdi. (Aşağıdaki tablo)

Aslında Nas olayından sonra, 2021-2024 arasında geçen dört yılda Mevduat sürekli yüksek reel kayıp getirdi. O kadar ki 2020 yılının Nisan ayında Bankaya 100 lira mevduat yatıran bir tasarruf sahibi, 2024 yılında bu para ile 100 birim mal alıyorken, 2024 Mart ayında ancak 36 birim mal alabiliyor. Mevduat sahibinin parasının satın alma gücü üçte bire indi ve parası pul oldu.

SON BEŞ YILDA MEVDUATIN REEL FAİZ GETİRİSİ VE 100 TL'NİN SATIN ALMA GÜCÜ		
MART YILLAR	TÜFE'YE GÖRE REEL FAİZ	SATIN ALMA GÜCÜ
2020		100
2021	-5,09	94,91
2022	-27,73	68,59
2023	-22,8	52,95
2024	-32,09	35,96

Biz gösterge faizini sürekli enflasyonun altında tutarak yanlış yapıyoruz. Eksi reel faiz ile bankalara ve devlete ilave bir enflasyon vergisi veriyoruz.

Dünya finans piyasası bilerek, ABD de “**Fed faizi ne zaman ne kadar indirecek?**” tartışması yaratıyor. ABD’de yıllık TÜFE son ayda yıllık yüzde 3,4, iki yıllık tahvil faizi ise yüzde 4,4 tür. Bu durumda yüzde birin altında da olsa yine reel faiz var.

17.04.24

Bankalar, borsa, bitcoin eksi reel faiz istiyor. Ama bu hesap hem bankaları suni teneffüse zorluyor, hem de piyasada kırılabilirlik artırıyor.

Bu nedendir ki, faizlerle en çok oynayan bir Türkiye Dünyanın en kırılabilir ülke olarak ilan edildi.

Eksi reel faiz tasarruf sahibi açısından, bir mal sahibine binasından kira almayı birde üstüne de kira vermesi, gibi bir şeydir.

Aslında MB gösterge faizi, enflasyonun altında kaldığı sürece hiçbir banka mevduata reel faiz vermez. Zira Bankalar MB'den zaten gösterge faizi ile fon sağlıyor.

Mevduat faizi eksi olduğu sürece, TL'den kaçış ve enflasyon devam eder.

En yüksek reel getiriyi yüzde 19,54 reel getiri oranı ile altın sağladı. (Aşağıdaki Tablo)

MART 2024 FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ NOMİNAL VE TÜFE'YE GÖRE YILLIK REEL GETİRİLERİ		
YATIRIM ARAÇLARI	NOMİNAL GETİRİ	REEL GETİRİ
MEVDUAT FAİZİ (BRÜT)	14,42	-32,09
BIST 100 ENDEKSİ	74,4	3,5
AMERİKAN DOLARI	68,49	-0,01
EURO	71,03	1,5
KÜLÇE ALTIN	101,42	19,54
DEVLET İÇ BORÇLANMA SENETLERİ	-23,33	-54,5
TÜFE		68,5

Altının değer kazanmasının temel nedeni banknotlara olan güvenin düşmesidir. Dünyada savaşların artması da bu süreci hızlandırdı. Söz gelim İran'ın İsrail'e misilleme yapması önce altın fiyatlarına yansdı. Bu nedenle IMF'de yeni bir sepet ve bu sepete bağlı Dünya para birimi oluşturmak istiyor. Bazı bankalar kripto para formülünü tartışıyor. Merkez Bankaları da aynı nedenlerle rezervlerinde altın miktarını artırmak istiyor. Altına talep artıyor ve değer kazanıyor.

Aslında altın her çağda, iyi veya kötü ekonomiye yön vermiştir.

ABD, de Roosevelt 1930 buhranından sonra; **New Deal (Yeni Düzen)** adıyla 1933 yılında ekonomi ağırlıklı bir dizi yerli program devreye sokmuştu. 1933 yılında altın standardı terk edildi. ABD'de 1934 yılında (*Gold Reserve Act*) yasası ile de ülkedeki tüm altın parayı resmi ons fiyatı 42,22 dolar üzerinden millileştirildi. Elinde altın olanlar zorunlu olarak bunları ABD hazinesine devretti. Hazine altın para bulundurmaya tek yetkili kurum konumuna getirildi.

17.04.24

1870 ile Birinci Dünya Savaşının başladığı 1914 yılları arasındaki döneme birinci küreselleşme çağı deniliyor. Bu dönemde, klasik altın standardı Dünya parası olarak özgün bir yere sahiptir. Bu dönemde altın standardı piyasada spekülasyonu ve kırılabilirliği önlemiş; enflasyonsuz bir dönem yaşanmış ve işsizlik azalmıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonra; 1944 Bretton Wood's sistemi ile bir ons altın 35 dolara bağlandı. 1970 yılına kadar sistem iyi bir performans gösterdi ve dünya refah yıllarını yaşadı. 1971 yılında ABD bir ons altın 35 dolar taahhüdünü kaldırdı. Sonraki yıllar dolara güven azaldı altın fiyatlarında aşırı dalgalanma oldu. Bir ons altın;

- 1850 yılında;18,93 dolar;
- 1900 yılında; 18,96 dolar;
- 1950 yılında; 34,72 dolar;
- 1971 yılında; 311,44 dolar
- 1980 yılında; 615,00 dolar
- 2000 yılında; 279,11 dolar
- Şimdi 2369 dolardır.

Altın fiyatlarının piyasadaki en büyük belirleyicilerinden biri merkez bankalarıdır. İstikrarlı dönemlerde Merkez bankaları, rezerv olarak tuttıkları ve gelir getirmeyen altın miktarını azaltma, yerine gelir getiren enstrümanlara yönelir. Dünya barışında riskler artınca, Merkez Bankalarının altın talebi artar.

Altın fiyatlarında eski yıllarda manipülasyon riski yüksek idi. Bugün ise fazla görünmüyor. Çünkü halen Dünya altın üretiminde ilk on ülkenin payı yüzde 64'tür. Bunlar içinde de en yüksek paya sahip ülke yüzde 12 oranı ile Çin'dir. Rusya'nın payı yüzde 8,4, ABD'nin payı yüzde 7,6'dır. Üstelik altın çıkarma maliyeti yüksektir. Bu ülkelerin anlaşarak üretimi kısımları mümkün görünmüyor.

Mevcut dünya para sistemi devam ettiği müddetçe altın fiyatları kısa vadeli düşse de, orta ve uzun vadede artmaya devam eder.